

Jættestuegraven ved Lundby

En åben ruin fra bondestenalderens 5.200 år gamle fællesgrav

Da de første bønder i Danmark - den såkaldte "Tragtbægerkultur" omkring år 3.200 f. Kr. opførte deres store jættestue-fællesgrav her ved Lundby, så landskabet ganske anderledes ud.

Siden jægerstenalderen for mere end 10.000 år siden havde mennesker opholdt sig i området. Herom vidner fund af internationalt kendte bopladser langs den smalle stenalderfjord, som dengang skar sig ind i landet, ved bl.a. Sværdborg mose kun 1 km. vest herfor.

Da agerbrug og kvægavl omkring 4.000 f. Kr. langsomt blev introduceret i Danmark ændrede livsformen karakter. Man flyttede "op i landskabet", hvor rydninger i den tætte urskov skabte plads for de første marker - og bebyggelsen blev gennem bondestenalderen, bronzealderen og jernalderen gradvist mere og mere stationær. Herved opstod en nær tilknytning til lokalområdet og dette forklarer blandt andet de mange store gravanlæg.

Jættestuen blev opført som stammesamfundets fællesgrav og var kulminationen i Tragtbægerkulturens helt enorme "byggeboom" hvor i alt ca. 25.000 storstensgrave (rund- og langdysser samt jættestuer) blev opført.

Lundby-jættestuen blev først fredet i 1940 og er ikke undersøgt arkæologisk. Vi kender ingen fund fra graven og den åbne grundplan skyldes udelukkende nyere tids stenhugst. Da den var i brug lå gravkammeret helt forseglet i en stor omgivende høj. Eneste adgang var gennem den smalle kammergang. På Sydsjælland og Møn kan du heldigvis stadig opleve nogle af Danmarks fineste og næsten intakte storstensgrave.

Vordingborg Kommune plejer nu jættestueruinen. Et arbejde som sammen med tilsyn sikrer graven mod yderligere naturlig nedbrydelse - og bevarer den som synligt monument over de første bønder i nutidens åbne, opdyrkede og menneskeskabte kulturlandskab.

Sådan så Lundby-jættestuen ud oprindeligt. Her ses Svinø Østerhøj som i 2005 blev gennemgribende restaureret af Nationalmuseet. Den ligger på marken ved Østergård ca. 1,7 km. øst for Svinø by, blot 7 km. mod vest herfra og er absolut et besøg værd.

Krudtsprængt, kløvet og genbrugt

Overskriften er et sammendrag af Lundby-jættestuens skæbne. Som det ses, er næsten alle dæksten over graven kløvet, sprængt og genbrugt, hvorved oldtidens fantastiske bygningsværk blev reduceret til en åben ruin. Randstenene som oprindeligt omsluttede jættestuens forseglende høj forsvandt også.

I kraft af manglen på klipper har store sten altid været et værdifuldt byggemateriale i Danmark. Langt de fleste storstensgrave er derfor - som Lundby-jættestuen - blevet plyndret for sten og indhold længe før Naturfredningslovens beskyttelse i 1937. Gravene var storleverandør af sten til middelalderens kirkebyggerier, de blev knust til skærver for veje og jernbaner og ikke mindst genanvendt i lokalt byggeri.

Arkæologiske udgravninger gjorde også sit indhug. I 1800-tallet udgravede man gravene ovenfra og museerne opkøbte dengang også gode fund til at grundlægge samlingerne. Mulighederne inspirerede for eksempel også omkring 1890 de såkaldte "Vorbasse-drenge" i Vestjylland til store

ukontrollerede skattegravninger. Først opkøbtes graveretten hos bonden og sidenhen solgtes de fundne oldsager. De fleste fund blev solgt på det private samlermarked og mange genstande forsvandt dermed også ud af landet.

Det menes som sagt, at Tragtbægerkulturen opførte omkring 25.000 storstensgrave i Danmark. Alle opført over kun ca. 500 år. Gamle kort og oplysninger gør, at vi kender til ca. 7.000 af gravene. Fysisk har vi dog kun spor efter godt 10 % - ca. 2.500 - i landskabet.

Foto: KulturKonsulenten © 2008

Welcome to the passage grave at Lundby

In Denmark there are remains of some 2500 passage graves from the Neolithic period (4000-1800 BC), but it is estimated that there may originally have been ten times as many. They were all constructed by the so-called "Funnelbeaker Culture" over a few centuries from approx. 3700 to 3200 BC.

The Lundby passage grave represents the fully developed grave form. Unlike single burials in the previous round and long barrows, the large passage grave chamber was constructed as a common grave. The passage grave was protected in 1940, but had already been plundered, especially for the large capstones over the burial chamber and passage. The stones were probably reused for construction. Originally the grave was completely sealed and enclosed by a mound and accessible only through the narrow east-facing passage. The boundary stones at the foot of the mound have also been removed. There are no known finds from the tomb.

The passage tomb is a result of the sedentary life that gradually developed as from approx. 4000 BC, when an agricultural society slowly replaced the millennia-old hunter-gatherer existence.

Willkommen am Ganggrab bei Lundby

In Dänemark gibt es Spuren nach etwa 2.500 Megalithgräbern aus der Jungsteinzeit (4000-1.800 v. Chr.); man geht jedoch davon aus, dass es ursprünglich mehr als 10 Mal so viele gegeben hat. Alle wurden im Laufe weniger Jahrhunderte in der sogenannten Trichterbecherkultur ca. 3.700 - 3.200 v. Chr. errichtet.

Das Lundby Ganggrab repräsentiert die voll entwickelte Form des Grabes. Im Gegensatz zu den Einzelbestattungen in den früheren Rund- und Langdolmen, wurde die grosse Ganggrabkammer als Gemeinschaftsgrab errichtet. Das Ganggrab wurde 1940 unter Denkmalschutz gestellt. Bereits damals waren die grossen Decksteine über der Grabkammer und dem Gang entfernt worden; wahrscheinlich um bei anderen Bauvorhaben wiederverwendet zu werden. Ursprünglich war das Grab völlig versiegelt und in einem Hügel eingebettet, wobei der Zugang nur durch den schmalen nach Osten liegenden Gang ermöglicht wurde. Auch die Randsteine am Fusse des Hügels wurden entfernt. Grabfunde sind nicht bekannt.

Das Ganggrab ist ein Ergebnis der nach und nach entstehenden Sesshaftigkeit, als die über tausende von Jahren geführte Lebensform als Jäger - Sammler, ab ca. 4.000 v. Chr. langsam durch die Bauerngemeinschaft abgelöst wurde.

Se mere om Lundby-jættestuen på www.fortidsmindeguide.dk og www.vordingborg.dk eller scan QR-koden til højre.

